

SUMARI

<i>Proemi</i> de Monsenyor Josep-Lluís Serrano	9
<i>Aproximació filosòfica a l'hospitalitat</i> , de Francesc Torralba	13
<i>La síndrome d'Ulisses i l'hospitalitat</i> , de Joseba Achotegui	25
<i>El carisma de l'hospitalitat segons les Germanes Hospitalàries del Sagrat Cor de Jesús</i> , de Joan Orrit i Clotet	43

PROEMI

L'hospitalitat: rostre de Déu a la terra

En la història de la salvació, Déu s'ha revelat sempre com aquell qui s'acosta, que entra a la casa de l'ésser humà i la converteix en lloc de trobada. Des de les pàgines del Gènesi, on Abraham acull tres desconeguts sota l'alzina de Mambré (Gn 18,1-8), fins a les darreres pàgines de la Bíblia, on veiem la proximitat del Déu que vol seure a sopar amb qui li obri la porta (Ap 3,20), la fe bíblica ens ensenya que l'hospitalitat és més que un gest moral: és un llenguatge teològic, una manera de parlar de Déu.

L'hoste —l'estranger, el necessitat, el diferent— no és un intrús, sinó un sagrament de la presència divina: “No oblideu l'hospitalitat, perquè gràcies a aquest deure alguns, sense saber-ho, acolliren àngels” (He 13,2).

L'hospitalitat: vocació de l'Església

L'Església sencera està cridada a viure aquesta hospitalitat que neix del cor de Déu. Sant Benet, pare de la vida monàstica, ho expressava amb paraules que continuen essent un programa espiritual: “A tots els hostes que arriben al monestir, rebeu-los com el Crist” (Regla 53,1).

Aquesta mateixa convicció ressona avui en la veu dels pastors de l'Església. Benet XVI recordava a *Deus caritas est* que l'amor al proïsme, arrelat en l'amor a Déu, és abans que res un deure per a

cada fidel, i que l'acolliment de l'altre, especialment del necessitat, no és una opció, sinó una expressió concreta de la fe (cf. núm. 31).

El papa Francesc, en continuïtat amb aquesta línia, ha insistit que l'hospitalitat és un signe concret d'amor, una expressió d'obertura al diàleg i un testimoni de fraternitat (cf. *Fratelli tutti*, núm. 90). Obrir la porta és obrir el cor: és deixar que Déu entri a la història a través dels rostres concrets que l'habiten.

I en l'exhortació apostòlica (cf. *Dilexi te*, núm. 73), el papa Lleó XIV ens convida a acollir i a optar de manera preferencial pels més pobres. L'experiència de la migració acompanya la història del poble de Déu. Per això, l'Església sempre ha reconegut en els migrants una presència viva del Senyor, que en el dia del judici dirà als que siguin a la seva dreta: “Quan era foraster, em vau acollir” (Mt 25,35). Una vegada més, l'hospitalitat del vulnerable és l'eix vertebrador de la humanitat.

L'hospitalitat: una espiritualitat de la porta oberta

Viure l'hospitalitat no és tasca fàcil. Suposa desinstal·lar-se, renunciar al control, acceptar la vulnerabilitat d'aquell qui s'exposa a ser tocat per la vida de l'altre. Però és precisament aquí on es fa visible el rostre de l'evangeli. L'acollida cristiana no neix del càlcul, sinó de la fe en un Déu que es va fer hoste.

Jesús mateix va néixer en un estable perquè Maria i Josep no trobaren un altre lloc (Lc 2,7) i, pel que fa al seu ministeri, dirà que no tenia on reclinar el cap (Lc 9,58); fou acollit per uns i rebutjat per altres. Tanmateix, cada trobada seva —amb Zaqueu, amb Marta i Maria, amb el centurió o amb la samaritana— es va convertir en una casa oberta on la salvació entrava a fer estada.

Per això, l'hospitalitat no és un acte puntual, sinó una manera de ser. És litúrgia del quotidià, oració encarnada en l'escolta, taula que prolonga l'eucaristia en la vida.

Un llibre fruit de l'acollida

Els textos que formen *El deure d'hospitalitat* són fruit d'aquesta tradició d'acollida. Neixen de comunitats i de cors que han entès que l'evangeli no es predica només amb paraules, sinó també amb gestos de comunió. En aquestes pàgines s'entretreixeixen pregària i poesia, contemplació i acció, memòria i profecia.

Cada text obre una finestra al misteri de la fraternitat: la paraula es fa casa, la música esdevé porta oberta, la contemplació, pa partit per a tothom. Aquest llibre vol ser, en si mateix, un acte d'hospitalitat: un espai on creients i cercadors puguin aturar-se, respirar, trobar-se.

Urgell - Andorra: una terra d'acollida

No oblidem que la nostra Església d'Urgell amb el Principat d'Andorra, la nostra terra, amb les seves muntanyes i valls, coneix de fa temps l'hospitalitat com a manera de viure. Qui puja pels seus camins o travessa les seves fronteres sent encara l'eco d'una tradició d'acollida, teixida entorn de les esglésies romàniques, les llars i els refugis que han estat aixopluc per als viatgers, per als muntanyencs, per als esportistes, per als turistes i, per què no, per als pelegrins.

Aquesta terra ensenya que la fe no es conserva tancant portes, sinó obrint-les; no protegint-se de l'altre, sinó reconeixent-hi una promesa. El paisatge esdevé així una metàfora de la fe: muntanyes que custodien, valls que acullen, silenci que convida a l'escolta.

Conclusió

Desitjo que qui llegeixi les pàgines d'aquest llibre senti una crida a eixamplar el cor. Que cada casa, cada comunitat, cada parròquia d'aquesta nostra terra sigui signe del Regne que acull tothom. Perquè només una Església hospitalària pot parlar amb

credibilitat del Déu que es va fer hoste enmig de nosaltres, l'Emmanuel que habità enmig del seu poble.

Que aquest llibre sigui, doncs, una taula parada a les muntanyes, on el silenci i la paraula es trobin, i on cada lector, cada lectora, pugui descobrir —potser sense saber-ho— que en l'hospitalitat es revela el mateix rostre de Déu.

✠ JOSEP-LLUÍS SERRANO

Bisbe d'Urgell

APROXIMACIÓ FILOSÒFICA A L'HOSPITALITAT

FRANCESC TORRALBA

Comencem amb una primera definició, susceptible d'una significativa ampliació conceptual: l'hospitalitat consisteix a acollir l'altre estrany i vulnerable a casa. No hi ha hospitalitat sense acolliment, encara que l'acolliment es pot fer de maneres molt diferents; admet una pluralitat de formes.¹

En el llenguatge quotidià diem d'algú que és hospitalari quan exerceix la capacitat d'acollir un altre ésser humà en el cercle íntim, en el nucli de la seva privadesa. El fet d'acollir l'altre a la plaça pública, a l'àgora o en un espai impersonal, no es pot identificar, de cap manera, amb el valor de l'hospitalitat.

L'acolliment requereix aixopluc, sostre, un lloc simbòlic i afectiu. No hi ha acollida a la intempèrie, en terra de ningú. Diem d'algú que és hospitalari quan ens convida a entrar a casa *seva* i ens hi acull. La cursiva de casa *seva* no és gens tangencial, ja que només es practica l'hospitalitat quan es produeix una fissura a l'espai privat, i això suposa una certa permeabilitat entre allò exterior i allò interior.

En el fons, l'hospitalitat es construeix sobre una base implícita de confiança, i per això es pot definir com una relació fiduciària entre l'hoste i l'amfitrió, com un pacte invisible. L'amfitrió es refia

1. Hem desenvolupat a fons el concepte d'hospitalitat a: *Sobre la hospitalidad. Extraños y vulnerables como tú*, PPC, Madrid, 2003, p. 206 i “*No olvidéis la hospitalidad*” (*Heb 13, 2*). *Una exploración teológica*, PPC, Madrid, 2004, p. 190.

de l'hoste, de la seva persona i dels seus actes. Si no, no el convidaria a entrar a casa seva; però l'hoste també es fia de l'amfitrió, confia que l'amfitrió l'acollirà dignament i li donarà sostre i recer.

El subjecte estrany i vulnerable es converteix gràcies a la pràctica de l'acollida en hoste. Aquesta metamorfosi només és possible si l'amfitrió hi fixa l'atenció i li obre les portes de casa. Aleshores l'hoste trepitja un terreny privat, un món simbòlic i afectiu determinat, que té les seves regles i la seva lògica.

L'amfitrió *s'exposa* a l'hoste, es mostra tal com és, li ofereix casa i el que hi ha perquè l'hoste se senti còmode. El més rellevant de casa seva no són els objectes que hi ha, sinó els subjectes que formen l'entramat afectiu del món de l'amfitrió. En aquesta transgressió desitjada de la pròpia intimitat hi ha quelcom una mica violent, però també atractiu.

Acollir l'hoste en una altra casa, diferent de la meua, no és pròpiament hospitalitat. Ho pot ser, però de manera analògica.

Un dels arquetips bíblics que expressa d'una manera més emfàtica el valor de l'hospitalitat és Abraham, que rep a la seva pròpia botiga tres estrangers que hi passen per davant. Abraham els observa des de la porta i els convida a entrar a casa per compartir amb ells les seves coses.

L'hospitalitat consisteix a acollir un individu que no forma part del *meu* univers personal, però que a més a més és vulnerable psicològicament, somàticament, socialment, econòmicament i espiritualment. La vulnerabilitat es relaciona estretament amb el desig de tenir casa, ja que la casa representa un lloc de protecció de la vulnerabilitat, i quan un se sent realment vulnerable desitja, més que mai, ser a casa seva.

Quan més sentim nostàlgia de casa nostra és quan estem travessant una circumstància vulnerable (“si pogués ser a casa...”; “si pogués anar-me'n a casa aquestes vacances...”). Com més greu és l'experiència de vulnerabilitat, més nostàlgia es té de casa.

La finalitat d'una institució hospitalària és pal·liar aquestes formes de vulnerabilitat. Té la funció de suplir la pròpia llar quan la vulnerabilitat és greu o extrema.

Si l'hospitalitat es refereix a la capacitat d'acollir al mateix lloc l'estrany i aquell que es troba indefens, el gran repte consisteix a detectar els grups vulnerables. Per ser hospitalari es pressuposa capacitat de recepció. Qui no té sensibilitat no pot ser hospitalari, perquè no s'adona que hi ha grups vulnerables que requereixen atenció i receptivitat. Per això, l'hospitalitat, en lloc de ser un concepte estàtic, és una noció dinàmica que obliga a sortir fora de la institució per estar atent als grups vulnerables.

La sortida cap a l'altre té més valor ètic que l'espera de l'altre. Quan ens sentim vulnerables agraïm molt més la sortida de l'altre que la seva espera. L'hospitalitat és la sortida del lloc propi per buscar l'altre que és vulnerable i estrany, i acollir-lo. No consisteix a esperar que l'altre vingui, sinó a sortir a cercar-lo, i això exigeix concreció i permeabilitat. Quan una institució està emmurallada, tancada en una mena d'autisme respecte a l'exterior, no pot practicar l'hospitalitat, perquè li manca capacitat de recepció.

Acollir és una pràctica que requereix, sobretot, el reconeixement de l'altre, de la seva existència, de la seva dignitat i de les seves necessitats. No hi pot haver acollida, ni tan sols en un sentit minimalista del terme, des de la praxi de la indiferència. La indiferència consisteix, precisament, a no detectar la diferència de l'altre, a no reconèixer, ni tan sols, la seva existència al món, el seu *In-der-Welt-sein*.

L'acolliment, com la compassió, requereix la pràctica de la no indiferència. Pot definir-se com a virtut perquè perfecciona la persona que acull, comporta un bé per a la persona acollida i, de resultes de tot això, la polis es perfecciona moralment. Una ciutat és excel·lent, des del punt de vista ètic, quan s'hi practica l'acollida de l'altre estrany.

© dels textos: Francesc Torralba Roselló, Joseba Achotegui
i Joan Orrit i Clotet, 2026

© del proemi: Josep-Lluís Serrano Pentinat, 2026

© d'aquesta edició: Pagès editors, S L, 2026

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

editorial@pageseditors.cat

www.pageseditors.cat

Primera edició: maig de 2026

ISBN: 978-84-1303-722-6

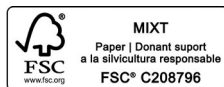
DL: L 457-2026

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.